

УТВЪРЖДАВАМ:

ДИРЕКТОР:

Зекир Велиев

**ПРОГРАМА
ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗА
ПРИБОЩАВАНЕ НА ДЕЦА И УЧЕНИЦИ ОТ УЯЗВИМИ
ГРУПИ**

за учебната 2022/2023 година

Приобщаващото образование е всеобхватен процес, който включва осигуряване на подкрепа и равни възможности за качествено образование, приемане на индивидуалността и разнообразието от потребности на всяко дете, насоченост към ресурсите на децата, както и създаване на възможности за развитието и активното им участие в живота на училищната общност.

Постигането на този стандарт изисква диференцирана грижа, педагогически подходи, съобразени с възрастовите и социалните промени, превенция и навременно систематизиране на наличната информация, за да се организира учебният процес съобразно потенциала и силните страни на децата.

Принципи на приобщаващото образование

- 1. Гарантиране правото на всяко дете за достъп до качествено образование.*
- 2. Гарантиране достъпа на всеки ученик до подкрепа за личностно развитие в зависимост от неговите индивидуални потребности с оглед възможността за възникване на затруднения в процеса на ученето и приобщаването и на необходимостта от подходяща подкрепа.*
- 3. Прилагане на диференцирани педагогически подходи, ориентирани към интересите и стимулиращи мотивацията на учениците, съобразени с възрастовите и социалните промени в живота му и адаптирани към способността му да прилага усвоените компетентности на практика.*
- 4. Приемане и зачитане на уникалността на всеки ученик – индивидуалните потребности и възможности, личностните качества, знанията, уменията и интересите, на които образователната институция трябва да отговори по подходящ начин, така че учениците да развият максимално своя потенциал.*
- 5. Равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование, гаранции за които са създадените условия за обучение на всички деца и ученици заедно, независимо от трудностите и различията, които може да възникнат в процеса на ученето и научаването и при участието им в дейността на детската градина или училището.*

6. Цялостен системен подход на организация и сътрудничество на образователните институции в областта на приобщаващото образование на всички равнища – управление и екипност, използване на приобщаващи педагогически практики, създаване на сигурна и подкрепяща среда, участие на родителите, мониторинг на процеса и на качеството на подкрепата за личностно развитие, както и на влиянието им върху обучението и постиженията на децата и учениците.

7. Сътрудничество между всички участници в процеса на приобщаващото образование – училището, учениците, семейството и общността.

8. Намаляване на влиянието на социалните неравенства върху ученето и върху участието на учениците в дейността на училището.

9. Нетърпимост към дискриминиращите нагласи и поведение и подготовка на учениците за живот в приобщаващо общество.

10. Гъвкавост и динамичност на процеса на приобщаващото образование съобразно потребностите на учениците и в зависимост от спецификата на обществения живот.

Основна цел на училищната програма е осигуряване на подкрепа за равен достъп до качествено образование и за развитие на потенциала на всяко дете и ученик с цел неговата личностна, професионална и гражданска реализация в обществото.

Освен към осигуряването на равни възможности, програмата е насочена с комплекс от мерки към най-уязвимите групи деца и към тези, изложени на риск от дискриминация – деца със специални образователни потребности, хронични заболявания, двигателни увреждания, деца от различни етнически групи, сираци и полусираци или деца, лишени от родителска грижа по други причини, деца, настанени в институции, деца и ученици, застрашени или жертва на насилие, деца с изявени дарби и др.

Програмата е изработена съобразно Закон за предучилищното и училищното образование, Наредба за приобщаващото образование, международни и национални стратегически документи, като Международната конвенция за правата на детето, Световната програма на ЮНЕСКО "Образование за всички", Стратегията за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства, Закона за защита от дискриминация и Конвенцията за борба срещу дискриминацията в областта на образованието.

I. Подкрепа за личностно развитие

Подкрепата на личностното развитие се осъществява във връзка с разработените областни стратегии за подкрепа на личностното развитие, както и въз основа на анализ на необходимостта от обща и допълнителна подкрепа.

1. Обща подкрепа

За организиране на подкрепата на личностното развитие в СУ „Никола Й. Вапцаров“ – с. Борино за координатор е определена Милена Атанасова Младенова – старши учител в прогимназиален етап.

Общата подкрепа в училището се осъществява от класни ръководители и учители, при необходимост. Общата подкрепа е насочена към развитие на потенциала на всяко дете и ученик и включва екипна работа между отделните специалисти.

Мерки за осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците

1. Гарантиране на участие и изява на всички ученици в училището.
2. Организиране на дейности за стимулиране развитието на личностни качества, социални и творчески умения, занимания по интереси, участие в проекти, програми, форуми и в други изяви.

3. Библиотечно-информационно обслужване.
4. Грижа за здравето.
5. Поощряване с морални и материални награди.
6. Кариерно ориентиране на учениците.
7. Изграждане на позитивен психологически климат. Прилагане на координирани и последователни усилия за осигуряване на благоприятна образователна среда, създаване на условия за сътрудничество и ефективна комуникация.
8. Ранно оценяване на риска от обучителни затруднения на децата и учениците с оглед превенцията им.
9. Допълнително обучение по учебни предмети.
10. Допълнителни консултации.
11. Изготвяне на анализ и оценка на индивидуалните потребности на децата и учениците с цел установяване на необходимост от допълнителна подкрепа.
12. Изготвяне на индивидуален план за действие при необходимост.

2. Допълнителна подкрепа

Допълнителната подкрепа се предоставя въз основа на извършена оценка на индивидуалните потребности на децата и учениците.

Оценката на способностите се извършва след подадено заявление от родител от сформиран екип от специалисти, съобразно необходимостта в конкретния случай.

Оценката на децата със специални образователни потребности се потвърждава от Регионалния център за подкрепа на приобщаващото образование.

Децата и учениците, за които може да се поиска допълнителна подкрепа са от следните уязвими групи:

- деца със специални образователни потребности;
- деца с хронични заболявания;
- деца в риск;
- деца с изяви дарби.

Допълнителната подкрепа включва:

- работа с дете или ученик по конкретен случай;
- психо-социална рехабилитация;
- рехабилитация на слуха;
- зрителна рехабилитация;
- рехабилитация на комуникативни нарушения;
- осигуряване на достъпна архитектурна и обща и специализирана подкрепяща среда;
- ресурсно подпомагане.

Допълнителната подкрепа се реализира чрез план за всяко конкретно дете и ученик. Родителите задължително се включват в плана за действие като активни участници в дейностите.

Ако училището препоръча допълнителна подкрепа, но родителите откажат, училището уведомява отдел „Закрила на детето“ към ДСП по местоживее на детето с цел социалните служби да окажат съдействие в работата с родителите за осъзнаване на потребностите на детето и мотивирането им.

Мерки за осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата

1. Сформиране на екип от специалисти, който да изготви оценка на детето или ученика.
2. Оценяване на индивидуалните потребности на детето или ученика за осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие.
3. Изготвяне на оценка на индивидуалните потребности от допълнителна подкрепа.

4. Изготвяне на план за допълнителна подкрепа за личностно развитие след установяването и одобряването на необходимостта от такава.
5. Предоставяне на условия за равен достъп до образование, чрез осигуряване на достъпна архитектурна и физическа среда.
6. Изграждане при необходимост на специализирана подкрепяща среда.
7. Осигуряване на необходимите педагогически специалисти за допълнителна подкрепа.
8. Осигуряване на възможност за гъвкава и динамична организация на средата, според различните потребности на децата.
9. Изготвяне при необходимост на индивидуални учебни планове и програми.

3. Екип за допълнителна подкрепа за личностно развитие

Екипът за подкрепа за личностно развитие се създава със заповед на директора на училището за конкретно дете или ученик за оценка на потребността от допълнителна подкрепа при индикации за СОП, при деца и ученици с изявени дарби или в риск за всяка учебна година.

В екипа участват, логопед, ресурсен учител, както и други специалисти, според индивидуалните потребности на детето.

Екипът осъществява дейностите по допълнителната подкрепа за личностно развитие на детето или ученика, ако се потвърди необходимостта от такава.

Екипът за подкрепа за личностно развитие изготвя два пъти годишно доклад до директора, съдържащ оценка за развитието на ученика, за постигнатите цели и за резултатите от обучението, за използваните педагогически средства и методи на работа.

Директорът на училището изпраща за одобрение до директора на Регионалния център за приобщаващо образование решението за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на дете или ученик с индикации за СОП, изготвено от конкретния екип за подкрепа за личностното развитие, сформиран за извършване на оценката.

II. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ПРОГРАМАТА

дейности	срок	отговорник	забележка
Определяне на координатор и членове на координиращия екип за организиране и координиране на процеса на осигуряване на общата и допълнителна подкрепа за личностно развитие	23.09.2022 г.	директор	
Организиране на групи и клубове за занимания по интереси	целогодишно	класни ръководители, учител ЦДОУД	
Включване на учениците в организирани образователни, творчески, възпитателни, спортни и спортно-туристически дейности	целогодишно	класни ръководители	
Дейности на училищната библиотека, свързани с изграждане на навици за четене и компетентности за търсене и ползване на информация	целогодишно	Учители БЕЛ	по повод важни дати и празници

Стимулиране участието на деца с изявени дарби в състезания и олимпиади	целогодишно	учители	
Разглеждане на теми, свързани с превенция на насилието и тормоза	целогодишно	класни ръководители УКБППМН	по програма, съобразена с графика за провеждане на Час на класа
Провеждане на обучения, свързани с превенция на агресията и тормоза и за развитие на толерантност във взаимоотношенията	целогодишно	Класни ръководители РПУ	при необходимост и по програма, съобразена с графика за провеждане на Час на класа
Актуализиране на критериите за анализ на обучението и развитието на децата и учениците	28.10.2022 г.	Координиращ екип	
Оценка на децата и учениците спрямо актуализираните критерии	01-31.11.2022 г.	класни ръководители	
Обсъждане на обобщената информация за индивидуалния напредък и необходимостта от конкретни мерки за обща подкрепа, изготвяне на индивидуални планове за действие	до 14 дни след подаване на анализа от класните ръководители	класни ръководители и координиращ екип	
Оценка на потребността от допълнителна подкрепа на деца и ученици с индикации за СОП	Целогодишно и при необходимост, от един до три месеца след установяване на необходимостта от оценка	екип за личностно развитие, сформирани за конкретния случай	
Оценка на потребността от допълнителна подкрепа на деца и ученици в риск, с хронични заболявания и тези с изявени дарби	При необходимост, не по-късно от 3 месеца от разпознаване на потребността от извършване на оценка	екип за личностно развитие, сформирани за конкретния случай	
Осъществяване на конкретна обща и допълнителна подкрепа, проследяване на напредъка, корекции в плана при необходимост	Оценка на напредъка за всеки три месеца	екип за личностно развитие, сформирани за конкретния случай	
Награждаване на ученици	целогодишно	директор, класни ръководители	при и по определен повод за поощрение

Учредяване на стипендия за даровити деца и ученици	24.05.2022 г.	Директор, ПС	При възможност - подкрепа от страна на Обществения съвет на училището
Кариерно ориентиране и консултиране	целогодишно	училищен екип за кариерно ориентиране, кариерни консултанти	Включване в национални програми и проекти
Превантивна дейност обучителни затруднения - Изследване в начален етап; - Определяне на потребността от индивидуална работа	28.10.2022 г.	съответния специалист	
Обща подкрепа-консултации	целогодишно	педагог. специалист	
Психологическа подкрепа, психо-социална рехабилитация и консултации	целогодишно	членове координиращ екип	
Ресурсно подпомагане	целогодишно	ресурсен учител	
Партньорство с родителите за справяне с проблемното поведение на децата им и приобщаване към средата на училището	целогодишно	класни ръководители, координиращ екип	
Организиране и провеждане на обучения за развитие и усъвършенстване на родителските умения	месец ноември 2022 г.	педагогически съветник	при желание на родителите
Сформиране на екипи за допълнителна подкрепа	целогодишно	координатор	при необходимост
Взаимодействие с Център за личностна подкрепа, Регионален център за подкрепа на приобщаващото образование, Национален логопедичен център, Национален дворец на децата, научни, творчески и спортни клубове	целогодишно	координатор	при необходимост
Обучение на педагогически специалисти, във връзка с дейностите по реализация на обща и допълнителна подкрепа	по график, заложен в план за квалификация	директор, учители координационен екип	

Програмата е приета с Протокол от 08.09.2022 г. на ПС и е утвърдена със Заповед № 377/10.09.2022 г. на директора.